

παθέστερον δείγμα τῆς πρὸς ἐμὲ εὐνοίας Σου, ἀφοῦ ἀναλαμβάνεις νὰ πράξεις ὑπὲρ ἐμοῦ ὅ,τι ἢ ἐμὴ θρησκεία ἀπαγορεύει νὰ πράξω μόνος καὶ ἀπαλλαγθῶ ὄλων τῶν βασάνων καὶ ἀτυχημάτων, ὅσα μέλλω ἀκόμη νὰ ὑποστῶ.

— Λοιπὸν ἡ δύναμις μου οὐδένα φόβον σοὶ ἐμποιεῖ;

— Ἀπολύτως οὐδένα!

Τὸ ἱστορικὸν τοῦτο ἀνέκδοτον περιέχει τὸν ἐντελέστερον χαρακτηρισμὸν τοῦ ἡμετέρου ἥρωος, ὃν δικαίως ἐθεώρησαν ὡς ἔξοχον ὀπαδὸν τοῦ πεπρωμένου. „Χαίρετε — ἔγραφε κατὰ τὸν παρελθόντα Νοέμβριον πρὸς τινα ἐν Καίρῳ διατριβόντα φίλον του — οὐδέποτε πλέον θ' ἀκούσητέ τι περὶ ἐμοῦ. Ὑποπεύω προδότας ἐν τῇ φρουρᾷ καὶ τὰ Χριστούγεννα τὰ πάντα θὰ τελειώσωσι“. Ὁ Γόρδων ἴπατήθη μόνον ὡς πρὸς τὸν χρόνον, ἐπηλήθευσε δὲ κατὰ τὰλλα ἢ θλιβερὰ προαίσθησις του καὶ εἰς προδοτικὰς τοῦ Φαράζ πασσά παρακελεύσεις πειθόμενος θρασὺς δολοφόνος ἐνέπηξε τὸ ἐγχειρίδιον εἰς τὰ στήθη τοῦ στρατηγοῦ, ἐξερχομένου ἀπὸ τοῦ διοικητηρίου τὴν πρωΐαν τῆς 26. Ἰανουαρίου.

Ἐγεννήθη ὁ Κάρολος Γεώργιος Γόρδων τῇ 28. Ἰανουαρίου 1833 ἐν Βῶλβιχ, προαστείῳ τοῦ Λονδίνου καὶ ἔτυχε αὐστηροτάτης στρατιωτικῆς παιδείσεως παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, διακεκριμένου ἀξιωματικοῦ καὶ σοβαρωτάτου πολίτου. Μετὰ τὰς ἀλλεπαλλήλους ἐν Κριμαίᾳ καὶ Κίνα βραδύτερον στρατηγικὰς ἐπιτυχίας του ἐπὶ κεφαλῆς πεντακισχιλίων ἀνδρῶν, τὴν τριετῆ ἀπὸ τοῦ 1871 προξενικὴν ἀποστολήν του ἐν τοῖς στομίαις τοῦ Δουνάβεως, ἀνέλαβε κατ' ἐντολήν τοῦ Ἀντιβασιλέως τῆς Αἰγύπτου τὴν κατὰ τὰς ἄνω τοῦ Νείλου

ὄχθας ἀποκατάστασιν τῆς ἰσυχίας. Δεξιῶς πολιτευθεὶς καὶ διεξαγαγὼν τὰ τῆς ἐνόμου τοῦ τόπου ἐκείνου διοικήσεως περιέβαλε τὸ ἴδιον ὄνομα δι' ἀκαταμαχῆτου γοήτρου καὶ ἀφοσιώσεως παρὰ τοῖς πρῶην ἀντάρταις. Πάντες τότε ἀνεμνον τὸν νέον διοικητὴν ὡς ὑπὲρ τῆς ἐπιστήμης νὰ ἴδωσι, καὶ ὡς ἀνακαλύψαντα τὰς τοῦ Νείλου πηγὰς νὰ χαίρεισιν, ἀλλ' αὐτὸς δι' ἐπιστολῶν του πάντοτε κατεδείκνυε ματαίως τὰς τοιαύτας προσδοκίας τῶν πατριωτῶν αὐτοῦ, ρητῶς ἐσχάτως ἀποφανθεὶς ὅτι „προτιμᾷ τῆς δουλεμπορίας τὰς πηγὰς εἰς φῶς νὰ ἐκφέρῃ, διότι εὐκολώτερον δύναται τις ν' ἀφανίσῃ κηλίδας μελάνης ἀπὸ χάρτου ἀπορροφητικοῦ παρὰ τὴν σωματεμπορίαν ἀπὸ τῶν χωρῶν ἐκείνων, ἐφ' ὅσον οἱ λόγοι τοῦ κακοῦ τούτου εἶνε σκοτεινότεροι τῶν πηγῶν τοῦ παραρρέοντος ποταμοῦ“. Αἱ σχέσεις αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἐγγυρίους ὑπαλλήλους ἦσαν ὅλως πρωτότυποι, καίπερ δ' ἀγνοῶν τὴν ἀραβικὴν κατήχηστο εἰς ἐκτενεῖς καὶ πάντοτε ἐπιτυχεῖς προφορικὰς ἐξηγήσεις, ἰσχυριζόμενος ὅτι τὸ ἐνστικτὸν ὑπεδείκνυεν αὐτῷ τὰς ἐννοίας τῶν λεγομένων.

Παραιτηθεὶς τὴν θέσιν ἐκείνην κατὰ τὸ 1879 ἐχρημάτισε στρατιωτικὸς Γραμματεὺς τῆς Διοικήσεως τῶν Ἰνδιῶν, μετὰ τριετῆν δ' ἀνετέθη αὐτῷ ἡ διοίκησις τῶν στρατῶν τοῦ Ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἑλπίδος, ἐνθεν ματαίως ὁ βασιλεὺς τοῦ Βελγίου ἐπεχείρησε νὰ ἀποσπάσῃ αὐτὸν πρὸς εὐδωσιν τῶν εἰς Κόγκον συγχρόνων ἐπιχειρήσεων. Ὁ Γόρδων προὔτιμησε ν' ἀπέλθῃ εἰς Σουδάν καὶ δι' ἀμύνης αὐτόθι ὄντως πρωτακούστου ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν νὰ τύχῃ εὐκλεσεστάτου ὅσον καὶ ἀτυχοῦς θανάτου.

ΘΑΥΜΑΤΑ ΕΝ Τῷ ΑΝΘΡΩΠῶ.

Ο ΣΤΟΜΑΧΟΣ.

Ἐξ ὄλων τῶν ὀργανισμῶν, οἵτινες ζῶσιν ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου πλανήτου, ἀναμφιβόλως θαυμασιώτατος καὶ τελειότατος εἶνε ὁ ἀνθρώπινος. Πᾶσα γνῶσις καὶ πᾶσα σοφία ἐξ αὐτοῦ ἀπορρέει, αὐτὸς εἶνε οἶονεὶ ἡ μικρογραφικὴ ἀναπαραστάσις τοῦ λαμπροτάτου τούτου συνόλου τῆς δημιουργίας, ἧς ἡ ἐξέτασις ἀπὸ αἰῶνων ἀπασχόλησε καὶ καθ' ἡμέραν ἀπασχολεῖ μυριάδας ἐξόχων πνευμάτων, ἀγωνιζομένων νὰ ἐξιχνιάσωσι τὰ ἀπόκρυφα καὶ τὰ μυστήρια τῆς Πλάσεως. Ἡ τελειότης τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ ἔτι μᾶλλον καταδηλοτέρα γίνεται, ὅσῳκις πρόκειται οὗτος νὰ ἐξετασθῇ κατὰ μέρη, κατὰ τὰ ἀποτελοῦντα αὐτὸν ὄργανα καὶ κατὰ τὰς ὑπ' αὐτοῦ ἐκδηλουμένας ποικίλας καὶ ἀνεξερευνήτους πολλακίς ἐνεργείας. Τίς δὲν θαυμάζει τὸν ὀργανισμὸν τοῦ ὀφθαλμοῦ, τῆς μικρᾶς ταύτης θυρίδος, δι' ἧς ὁ ἐσωτερικὸς ἀνθρώπος συγκοινωνεῖ μετὰ τῶν ἔξω θαυμάτων τῆς Δημιουργίας, ἀνὰ πᾶν δὲ βῆμα λαμβάνει ἀφορμὴν νὰ δοξάσῃ τὸν Ὑψίστον, ὅτι ἐχάρισεν αὐτῷ τοιοῦτον δῶρον, ὃ ἀποκαλοῦμεν ὕρασιν; Τίς δὲν ἐξίσταται πρὸ τῆς τελειότητος καὶ ἀπλότητος ἐν ταύτῳ τοῦ κυριάρχου ὀργάνου τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, τοῦ ἐγκεφάλου, ἐν ᾧ συγκεντροῦνται ἅπασαι αἱ ὑψηλότεραι ἐνεργεῖαι τοῦ ἀνθρώπου, ἅπασαι αἱ εὐγενεῖς λειτουργίαι τοῦ ὀργανισμοῦ του; Πᾶν ὄργανον, πᾶν τμημα σαρκὸς τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος ἔχει καὶ τὴν ἱστορίαν του, ἐξητάσθη καὶ ἠρουνήθη ὑπὸ πλείστων καὶ διὰ τὴν περίπλοκον καὶ ἀπαράμιλλον αὐτοῦ κατασκευὴν κινεῖ ἐκάστοτε τὸν ἡμέτερον θαυμασμὸν. Ἐξ ὄλων

τῶν πρωτευόντων ὀργάνων πρώτην καὶ σπουδαιωτάτην θέσιν κατέχει καὶ τὸ μέγα ἐκεῖνο δοχεῖον, ὅπερ καθ' ἐκάστην φορτάνομεν διὰ ποικίλων, τεχνητῶν καὶ φυσικῶν, οὐσιῶν, ἀπαιτοῦντες παρ' αὐτοῦ, ὅπως ἀείποτε τακτικώτατα ἐνεργῇ, ἀκαμάτως ἐργάζεται πρὸς χαρὰν τοῦ μαγείρου καὶ πρὸς κένωσιν τοῦ ἡμετέρου βαλαντίου, οὐχὶ δὲ σπανίως καὶ πρὸς καταστροφὴν τῆς υἰγείας.

Κάτωθεν τοῦ τὸ στήθος ἀπὸ τῆς γαστρὸς ἡμῶν χωρίζοντος διαφράγματος συμβαίνει καθ' ἐκάστην θαυμά τι τῆς φύσεως, τὸ ὅποιον ὀλίγιστοι γνωρίζουν καὶ τὸ ὅποιον ἐπὶ ὀλοκλήρους αἰῶνας ἀπασχόλησε σύμπαντα τὸν ἱατρικὸν κόσμον, ἀνατόμους τε καὶ φυσιολόγους.

Ἄλλὰ καὶ δὲν ἦτο δυνατόν ἄλλως νὰ γίνῃ, ἀφ' οὗ ἐπὶ πλείστα ἔτη δὲν ἔδωκαν προσοχὴν εἰς αὐτό, οὐδὲ ἐσκέφθησαν, ὅπως ἔπρεπε, περὶ τοῦ θαύματος τούτου. Ἐπὶ μακρὸν τὸ λεγόμενον φιλόσοφον γένος τοῦ ἀνθρώπου ἦτο πάντῃ ἄσοφον εἰς πολλὰ ἄλλα καὶ πρὸ πάντων εἰς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας. Ἄν δὲ καὶ ὑπὲρ τὴν πύλην τοῦ δελφικοῦ χρηστηρίου ἦσαν γεγραμμένοι αἱ ἀθάνατοι ἐκείναι λέξεις „Γνώθι σαυιόν“, — ἐν τούτοις παρημελήθη ἐπὶ μακρὸν ἡ γνῶσις τοῦ ἰδίου σώματος.

Κατ' ἀρχὰς ὁ σοφὸς ἀνθρώπος ἐμελέτα καὶ ἐσπούδαζε πᾶν ὅ,τι ἀπεῖχεν ἀπ' αὐτοῦ ὅσον οἶόν τε μακρότερον, ἠρίθμει τὸ εἰς ἀμέτρους ἀποστάσεις „κινούμενα, ἔρποντα ἢ ἱπτάμενα“, — κατέτασσε τοὺς ἀστέρας, ἐξήταζε τὰ φυτὰ χωρὶς

ἐν τούτοις νὰ γνωρίζῃ ὁπόσους ἀράγε αὐτὸς μυῶνας καὶ ὅστ' ἔχει, καὶ ἂν ἐν τοῖς αἵματοφόροις ἀγγείοις του κυκλοφορῇ αἷρ ἢ αἷμα ἢ ἄλλο τι.

Ἄς μὴ πλανώμεθα· καὶ σήμερον ἀκόμη συμβαίνει ἀκριβῶς τὸ αὐτό. Πολλὰ μαθήτρια καὶ διδάσκαλοι παρθεναγωγείων δύνανται ἐπὶ τῶν δακτύλων ν' ἀριθμῶσι, καὶ μὲ τὴν μεγίστην χρονολογικὴν ἀκρίβειαν, ὅλα τὰ ἔξοχα ἢ βλακώδη πράξιμα τῶν Καισάρων τῆς Ῥώμης, δύνανται νὰ σοὶ εἰπωσιν ὁπόσας ἐρωμένες εἶχε Λουδοβίκος ὁ ΙΔ'. ἢ ὁ ὑπουργὸς αὐτοῦ, ἀλλὰ παντάπασιν ἀγνοοῦσι πόσους Μητροπολίτας π. χ. ἢ πόσα γυμνάσια ἔχει ἡ πατρίς των ἢ ποῖος ἔδωκε τὸ ὄνομά του εἰς τὴν Πελοπόννησον.

Δι' αὐτὸ λοιπὸν καθ' ἐκάστην βλέπομεν π. χ. τὴν καρδίαν, περιγραφομένην ὡς ἔδραν ὄλων τῶν αἰσθημάτων καὶ ἐπὶ τούτῳ ἐξυμνουμένην, καὶ ὅμως ὅλα ταῦτα εἶνε ψεύσματα. — Ἐκατοντάδες στομάτων ἐπαναλαμβάνουσι καθ' ἐκάστην τὴν φράσιν „*κάνενα ῥόδο χωρὶς ἀγκάθια*“, καὶ ὅμως οὐδέποτε ἄχρι τοῦδε εὐρέθῃ ῥόδον τι φέρον ἀκάνθας, ἀλλὰ μόνον κέντρα κτλ. κτλ. — Ἄλλοι πάλιν, καὶ ἰδία παλαιοὶ φυσιοδίφαι μετέθηκαν τὴν μαγικὴν ῥάβδον τῆς ἀθυμίας καὶ ὑποχονδρίας των *κάτωθεν τῶν πλευρῶν ἢ ὑπὸ τὸ ἦπαρ*, καὶ ἄλλοι τὴν βάσιν τῆς κατηφείας — τῆς μελαγχολίας των εἰς τὴν *μέλαιναν χολήν*.

Ὅλα ταῦτα ἀπεδείχθησαν σὺν τῷ χρόνῳ ψευδῆ καὶ ἡμαρτημένα.

Ἄς παρατηρήσωμεν λοιπὸν τῶρα τὴν θαυμασιωτάτην ἴσως φύσιν τοῦ στομάχου μας, ὁ ὁποῖος βέβαια, ἐὰν δὲν ἦτο κατεσκευασμένος μὲ τόσον θαυμασίαν τέχνην, οὐδέποτε θὰ ἠδύνατο, νὰ κρατῇ εἰς τὴν ζωὴν ὅλα τὰ σαρκοφάγα ζῷα.

Ἐὰν ἐπ' ὀλίγον μόνον ἐπήρχετο μεταβολὴ τις εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην τοῦ ὄργάνου τούτου, ὅλον τὸ ἀνθρώπινον γένος θὰ ἀπέθνησκεν ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν κατατρῶγον αὐτὸ ἑαυτό. Εἰς τί λοιπὸν συνίσταται τὸ θαυμαστὸν τοῦτο ὄργανον;

Εἶπον ἤδη ὅτι τοῦτο συμβαίνει ἀκριβῶς κάτωθεν τοῦ μεμβρανώδους καὶ ἐγκαρσίως διελαύνοντος τὸ ἡμέτερον σῶμα μυδς (τοῦ διαφράγματος).

Χάριν δὲ σαφηνείας θ' ἀρχίσω δι' ἐνὸς παραδείγματος. — Διὰ τί ὁ κασσιτεροποιός, θέλων νὰ τήξῃ κασσίτερον ἢ μόλυβδον, δὲν λαμβάνει πρὸς τοῦτο ἀγγεῖον ἐκ κασσιτέρου;

Ὅλοι, ἐννοεῖται, γνωρίζουν νὰ μὲ ἀπαντήσωσι. Διότι φυσικῶς πρὶν ἢ τακῆ ἢ ἐν αὐτῷ ὕλῃ, θὰ καταστραφῇ αὐτὸ τοῦτο τὸ ἀγγεῖον. Ὅμοίως καὶ ὁ χημικός, θέλων π. χ. νὰ λύσῃ ἐντὸς ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος ψευδάργυρον, δὲν θὰ πράξῃ τοῦτο ἐντὸς ἀγγείου ψευδαργυρίνου, διότι πρῶτον τὸ τελευταῖον τοῦτο ἠθελε καταβρωθῆ ὑπὸ τοῦ ὑγροῦ. Πρὸς τὸν σκοπὸν λοιπὸν τοῦτον λαμβάνει πάντοτε ὑάλινα δοχεῖα. Οὐδεὶς οὐδέποτε διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους θὰ προσπαθῆσῃ νὰ τήξῃ ἢ νὰ διαλύσῃ ὑάλον ἐντὸς ὑαλίνων ἢ χαλκῶν ἐντὸς χαλκῶν δοχείων.

Ἄλλ' ἐν τῷ ἡμετέρῳ στομάχῳ, ὁ ὁποῖος βέβαια μόνον ἐκ σαρκῶν συνίσταται, διαλύομεν καθ' ἐκάστην, ἀνὰ πᾶσαν ὥραν κρέατα καὶ ἢ διαλύσις αὕτη μάλιστα γίνεται ταχέως, ἐν ταῦτῳ δὲ ὁ στόμαχος οὐδεμίαν πάσχει ἐκ τούτου βλάβην. Κατὰ τὴν πέψιν λοιπὸν διαλύομεν κρέας ἐν *κρεατίνῳ δοχείῳ* — ἵνα ἐπὶ τὸ σαφέστερον εἰπωμεν — χωρὶς ἐν τούτοις νὰ βλάπτωμεν τὸ δοχεῖον τοῦτο, στόμαχον ὀνομαζόμενον.

Σήμερον, ἦτοι ἀπὸ τινων δεκαετηρίδων δυνάμεθα πλέον νὰ ἐξηγήσωμεν τὸ ἀξιοσημείωτον τοῦτο φαινόμενον, ὅπερ καὶ ὁ μεγαλοφυέστατος χημικός θὰ ἠδυνάτῃ νὰ ἐπινοήσῃ, ἐὰν δὲν ὕφιστατο ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς δημιουργίας.

Τὸ μυστικὸν ἔχει ὡς ἐξῆς:

Ὁ στόμαχος ἡμῶν ἔχει ἐν τῇ ἐσωτερικῇ παρεῖᾳ του ἀναριθμήτους ἀδένας, καλούμενους *γαστρικοὺς ἢ πεψινογόνους ἀδενίσκους*, τοὺς ὁποῖους γάλλος τις σοφὸς ἰατρὸς ἔλαβε τὸν κόπον ν' ἀριθμῆσῃ, καὶ εὑρεν αὐτοὺς ὑπερβαίνοντας τὰ πέντε ἑκατομμύρια. Ἀπαντες οὗτοι ἐκβάλλουσι διὰ μικρῶν στομιῶν εἰς τὴν ἐσωθεν τὸν στόμαχον περιστρωννύουσαν βλεννογόνον μεμβράναν, καὶ διὰ τῆς σπουδαιοτάτης φυσιολογικῆς λειτουργίας των παριστώσι σπουδαιότατον πρόσωπον κατὰ τὴν πέψιν, διότι τὸ ὑπ' αὐτῶν ἐκκρινόμενον ὑγρὸν, *γαστρικὸς χυμὸς* καλούμενον, εἶνε ἢ κυρίως χωνευτικὴ οὐσία ἔχουσα συγχρόνως ἀντισηπτικὴν δυνάμιν καὶ ἐνέργειαν. Μικρὰ τεμάχια κρέατος, τιθέμενα ἐντὸς τοῦ γαστρικοῦ χυμοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἢ τοῦ ζῴου, δύνανται ἀκόμη καὶ κατὰ τὸ θέρος νὰ διατηρηθῶσιν ἐν αὐτῷ ἐπὶ πολὺ χωρὶς νὰ προσλάβωσιν ἀηθῆ ὁσμὴν καὶ νὰ σαπῶσι.

Κατὰ τὴν πέψιν ἦτοι μετὰ τὴν κατάποσιν τῶν τροφῶν συμβαίνει ἐν τῷ στομάχῳ διπλῆ ἐκκρίσις. Καὶ πρῶτον μὲν ἐπικαλύπτονται αἱ παρεῖαι τοῦ στομάχου διὰ στρώματος *γλοιώδους βλέννης*, προερχομένης ἐκ τῆς βλεννογόνου μεμβράνης. Ἐπειτα δὲ καὶ ὁ ὑπάρχων γαστρικὸς χυμὸς ἐκκρίνεται, εὐρυνόμενον τοῦ στομάχου διὰ τῆς πληρώσεως αὐτοῦ μετὰ σιτίων, — ὅτε φυσικῶς εὐρύνονται ἢ μεγεθύνονται καὶ οἱ πεψινογόνοι ἀδενίσκοι. — Τὰ δύο ταῦτα ὑγρὰ ἔχουσι διαφορὸν σκοπὸν καὶ χρησιμότητα. Καὶ ὁ μὲν γαστρικὸς χυμὸς πέπτει, ἢ δὲ ἐσω παρεῖᾳ, καθισταμένη λεῖα ὑπὸ τῆς βλέννης, ἐμποδίζει αὐτόν, τὸν στόμαχον, νὰ πεφθῇ ὁ ἴδιος ἦτοι τὸ ἴδιόν του κρέας.

Ἄλλὰ τί σημαίνει „πέψις“; Πέψις σημαίνει τὴν μεταβολὴν τῶν στερεῶν καὶ θρεπτικῶν στοιχείων, τῶν ἀποτελούντων πᾶσαν ἡμῶν τροφήν, ἐκ τῆς στερεᾶς εἰς τὴν βευστήν αὐτῶν μορφήν. Μόνον ἀφ' οὗ κατέστη ἡ τροφὴ βευστή, δύναται νὰ γίνῃ χώνευσις καὶ ἀπομύζησις, κατὰ δὲ τὴν μεταλλαγὴν ταύτην τῆς μορφῆς τῶν τροφῶν ἐν τῷ στομάχῳ συμβαίνει σπουδαῖα τις πράξις. Οἱ διάφοροι πεπτικοὶ χυμοὶ διαλύουσι διαφόρους οὐσίας. Ὁ σίελος τοῦ στόματος π. χ. διέλυσε ἤδη ἐν μέρει τὸ ἄμυλον καὶ μετέβαλεν αὐτὸ εἰς ζάκχαριν, δι' αὐτὸ δὲ καὶ ὁ ἐντὸς 24 ὥρῶν ἐκκρινόμενος σίελος, ἴσος μὲ 70—250 δράμια, ἔχει μεγάλην σπουδαιότητα.

Ὁ δὲ ὀξύς γαστρικὸς χυμὸς διαλύει τὴν ἐκ σαρκῶν τροφήν. Πᾶς ἄλλος, ἐκτὸς τοῦ στομάχου, βλεννογόνος ὕμην, τραυματίζεται, διαφθείρεται, καίεται ὑπὸ τοῦ ὀξέος γαστρικοῦ χυμοῦ. Οὕτω π. χ. ὅταν κατὰ τὸν ἐμετὸν σὺν τοῖς ἄλλοις συνεξεμέσωμεν καὶ αὐτόν, αἰσθανόμεθα ἀμέσως εἰς τὸ στόμα οὐ μόνον ὀξεῖάν τινα γεῦσιν, ἀλλὰ καὶ νυγμούς τινας καὶ κνισμούς, ὡσεὶ ἐξ ἐλαφρᾶς καύσεως προερχομένους, ἐνίοτε δὲ καὶ ἄλγος ὡσανεὶ τὸ στόμα ἡμῶν ἦτο πλήρες καυστικῶν ὀξέων. Ὅμοίως καὶ κατὰ τὰς *ὀξυρεγμίας* (*ξυνήλαν*), ὅτε ἐξωθεῖται ποσὸν τι ἀέρος μετὰ γαστρικοῦ χυμοῦ, παράγεται τὸ ὑποκαῖον τοῦτο αἰσθημα.

Καὶ ἐν τούτοις, ἂν καὶ εἰς τὸν στόμαχον γίνεται τόσον μεγάλη καὶ ἄφθονος ἐκκρίσις τοῦ χυμοῦ τούτου, ὁ ὁποῖος κυριώτατον συστατικὸν ἔχει τὴν *πεψίνην ἢ χυμώδη οὐσίαν* (ἂν ἐπιτρέπηται εἰς ἡμᾶς νὰ ὀνομάσωμεν οὕτω τὴν ὑπὸ τῶν ξένων ἐπιστημόνων *Chymosin* καλούμενην), οὐδένα ἐν αὐτῷ κνισμὸν ἢ κέντησιν αἰσθανόμεθα, διότι ἡ συγχρόνως αὐτόθι ἐκκρινόμενη βλέννα προφυλάσσει τὸν στόμαχον ἀπὸ πάσης αὐτοκατονίας καὶ καθ' ἑαυτοῦ ἐπιβουλῆς, ἐξουδετερῶν τὰς ἐνεργείας τοῦ ὀξέος.

Ἄλλοτε εἶχον τὴν ἰδέαν, ὅτι ἐν τῷ στομάχῳ μηχανι-

κῶς κατατρίβονται καὶ διαλύονται τα σιτία, δια τῶν περισταλτικῶν αὐτοῦ κινήσεων συγκαταθλιβόμενα ὡς ἐν ἰγδίῳ. — Ἀργότερον ἀπέδωκαν τὴν πέψιν εἰς χημικὰς αἰτίας καὶ ὑπέθεσαν, ὅτι αἱ τροφαὶ διελύοντο ἐν τῷ στομάχῳ διὰ ζυμώσεως ἢ διὰ σήψεως.

Ἦδη ὅμως γνωρίζομεν, ὅτι ἐν τῷ ὑγιεῖ στομάχῳ οὔτε ζύμωσις οὔτε σήψις εἶνε δυνατὸν νὰ ὑπάρχη. — Καὶ ναὶ μὲν κατὰ τινὰς περιστάσεις ζυμοῦνται αἱ τροφαὶ ἐν τῷ στομάχῳ, ἀλλ' αἱ περιστάσεις αὗται εἶνε πάντοτε νοσηραὶ, μὴ ἀποτελοῦσαι τὸν φυσικὸν κανόνα, ἀλλ' ἐξαγγέλλουσαι ἐγκαυθεδρεύουσαν νόσον. Ὁ πεπτικὸς χυμὸς τότε μόνον ἐξασκεῖ τὴν διαλυτικὴν αὐτοῦ ἐνέργειαν, ὅταν ἀποτελεῖται ἐξ ὀξείας ρευστῆς οὐσίας καὶ κυττάρων, συνεκκρινόμενῶν ἐν τοῖς πεψινογόνοις ἀδενίσκοις.

Ὁ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς ἡμετέρας πόλεως καθηγητῆς καὶ διάσημος ἰατρός κ. Reklam ἔκαμε τὸ ἀκόλουθον πείραμα. Ἀφ' οὗ ἐκ τῶν ἀδενίσκων τούτων ἀπεμάκρυνε τὸ στρώμα τῆς βλένης, ἀπέθλιψεν ἐξ αὐτῶν τὰ κύτταρά των, καὶ ἐμβαλὼν αὐτὰ ἐν ὕδατι μεθ' ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος ἀναμειγμένῳ, κατώρθωσε διὰ τοῦ, οὕτως εἰπεῖν, τεχνητοῦ τούτου γαστρικοῦ χυμοῦ νὰ ἐπιδείξῃ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἀπάντων καὶ ἐπὶ τινος τραπέζης ἐντὸς ὑαλίνου δοχείου τὴν πεπτικὴν τοῦ στομάχου ἐνέργειαν ἥτοι τὰς βαθμιαίας μεταβολὰς τῶν μυϊκῶν ἰνῶν ἢ τὴν βραδείαν διάλυσιν πεπηγμένου λευκώματος, τυροῦ καὶ ἄλλων οὐσιῶν, ἃς ἔφερον εἰς συνεπαφὴν μετὰ τοῦ χυμοῦ τούτου, ὁ ὁποῖος ὅμως πάντοτε ἐντὸς τοῦ δοχείου, ἵνα ἐπιτύχῃ τὸ πείραμα, πρέπει νὰ ἔχη τὴν αὐτὴν ἢν καὶ τὸ αἷμα θερμοκρασίαν.

Ἄλλ' ἡ πέψις δὲν εἶνε μικρὰ ἐργασία διὰ τὸν στόμαχον. Κατὰ πᾶν γεῦμα ἢ δεῖπνον χάνει ὁ στόμαχος πλεῖστον μέρος τῶν κατ' ἐπιπολὴν κυττάρων τοῦ βλεννογόνου ὑμέως, ἔπειτα καὶ οἱ ἀδενίσκοι κενοῦνται, αἱ δὲ περισταλτικαὶ κινήσεις τῶν παρεῖων τοῦ στομάχου φέρουσιν ὅλας τὰς τροφὰς εἰς συνεπαφὴν πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν αὐτοῦ παρεῖαν. Δι' αὐτὸ δὲ ἡ πέψις τοῦ ἡμετέρου στομάχου δὲν γίνεται μόνον, ὡς τις μηχανικὴ ἐργασία, διὰ μυϊκῆς κινήσεως, ἀλλὰ καὶ διὰ χημικῆς ἐνεργείας. Τοῦτο δὲ ἀρκεῖ νὰ μᾶς πείσῃ, ὅτι εἶνε ἀνάγκη νὰ τρώγωμεν καθ' ὅσον ἐνεσσι μείζονα διαστήματα, οὐχὶ δέ, κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν κακὴν συνήθειαν, ἀνὰ πᾶσαν σχεδὸν ὥραν, διότι ἄλλως διὰ τῆς τῷ στομάχῳ ἐπιβαλλομένης ὑπερμέτρου ἐργασίας, καταπονοῦμεν αὐτόν, τὸν ἐξαμβλόνωμεν καὶ ἐπὶ τέλους τὸν καταστρέφομεν.

Ἐντεῦθεν φυσικῶς προέρχονται καὶ τὰ τόσα παράπονα τοῦ ἐνὸς ὅτι ἔχει „ἀδύνατο στομάχι“, τοῦ ἑτέρου ὅτι „συχνὰ αἰσθάνεται πόνους εἰς αὐτόν“ καὶ τοῦ ἄλλου ὅτι „δὲν ὑποφέρει ὅλα τὰ εἶδη τῶν φαγητῶν“. Ἐπειδὴ δὲ ὁ γαστρικὸς χυμὸς, ἵνα ἐκτελεῖ τελείως τὸ καθήκον του, πρέπει νὰ μὴ ἦνε πολὺ ἀραιὸς καὶ ὑδαρῆς, διὰ τοῦτο ἃς μὴ πίνωμεν πολὺ καὶ πολλὰ ποτὰ μετὰ τὸ φαγητόν. Ἀλλὰ τῶρα πλέον ἡ ἀραιώσις ἐπικρατεῖ εἰς ὅλα τὰ πράγματα, καὶ μάλιστα ὀσημέραι καθίσταται ἐπιφοβωτέρα εἰς τὰ ποτά, ὡς τὸν ζῦθον, τὸ γάλα, τὸν οἶνον κλπ. ἀπὸ τὸ κακὸν δὲ τοῦτο εἶθε νὰ μᾶς φυλάττῃ ὁ Θεὸς καὶ ἡ Ἀστυνομία.

Σ Ω Κ Ρ Α Τ Η Σ .

(συνέχεια καὶ τέλος).

Ἐν Ἀθήναις ὁ βίος τοῦ πολίτου, ἀν παρεῖχε δίκαια, ἐπέβαλλεν ἐν τούτοις καὶ σοβαρώτατα καθήκοντα. Ὁ πολίτης ὄφελε πράττειν τὰ πολιτικά, ἦτο δὲ ἄτιμος ὁ ἐν καιροῖς ἐμφυλίων στάσεων μετὰ μηδεμιᾶς τῶν ἀντιμαχομένων μεριδίων τασσόμενος. Ἐκαστὸς τῶν ἐλευθέρων πολιτῶν ἐδικαιοῦτο μετασχεῖν τῶν ἀνωτάτων πολιτικῶν λειτουργιῶν, φερόμενος πρὸς αὐτὰς ὑπὸ τῆς ψήφου τῶν συμπολιτῶν του. Οὐδεὶς ἠδύνατο ν' ἀρνηθῆ, ὅπως οὐδεὶς δύναται νὰ ἐγκαταλίπῃ ἐν πολέμῳ τὰς αὐτοῦ τάξεις. Ἀλλὰ τί εἶνε ἐν ἐλευθέρῳ πολιτείᾳ ὁ πολιτικὸς βίος, ἡ διηνεκὴς ἀγών, μόχθος καὶ πάλη; Ὁ Σωκράτης κατὰ τὸ μακρὸν τοῦ βίου του διάστημα ἀνῆλθεν εἰς τὰ ὑψίστα τῶν ἀξιομάτων, εἰ καὶ μηδέποτε ἐπιδιώξας αὐτὰ, ἀφιέμενος δ' ἐκάστοτε εἰς τὴν ἐλευθέραν βούλησιν καὶ ψήφον τῶν συμπολιτῶν του. Τὸ ἀρχαῖον λόγιον, ἀρχὴ ἄνδρα δείκνυσιν ἐφαρμόζεται κατ' ἐξοχὴν ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ βίου τοῦ Σωκράτους. Ἐν στιγμαῖς πολιτικῆς θυέλλης τυχὼν ἀρχῶν τῶν Ἀθηνῶν, οὐδέποτε ἐπελάθετο ἑαυτοῦ, ἀλλὰ λέγων τὸ πρῖν, καὶ ἄλλα ἤδη πράττων ἐθεώρησε δ' αἰετοῦ τὸ καθήκον πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν συμφερόντων τῆς πόλεως, οὐχὶ ὁποῖον παρίστατο τοῦτο ὑπὸ τῶν δημοκλακῶν, ἀλλ' ὁποῖον ἦτο πράγματι, ἀνώτερον εὐνοίας τοῦ δήμου ἐν τοῖς πονηροῖς ἐκείνοις χρόνοις ὀχλοκρατικῆς ἀληθῶς πολιτείας, ὅπότε τὰ πάντα καὶ οἱ πάντες ὑπηρετοῦν τὰς ἀδυναμίας καὶ τὰ συμφέροντα τοῦ κυριάρχου δήμου. Τοιοῦτοτρόπως ἐπεδείξατο ἑκτακτὸν ἀνεξαρτήσιαν χαρακτηῖρος κατὰ τὴν περιώνυμον ἐκείνην ἡμέραν, καθ' ἣν ἦτο ἀρχῶν, αὐτὸς μόνος μὴ ψηφίσας τὸν θάνατον τῶν στρατηγῶν, μετὰ

τὴν ἐν Ἀργινοῦσαις ναυμαχίαν, παρασυρόμενος ἐπίσης ὑπὸ τοῦ ρεύματος τῆς δημοσίας γνώμης καὶ καθιστάμενος ὄργανον τοῦ φανατισμοῦ τῶν Ἀθηναίων, παραπληθυνέντων ὑπὸ τῶν δημαγωγῶν, τῶν ἐνεκα δυσωνύμων πολιτικῶν λόγων ἐργαζομένων εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν στρατηγῶν, ὡς παραμελησάντων δῆθεν, ἐνῶ ἠδύναντο, νὰ θάψωσι κατὰ τὰ ἱερὰ ἔθιμα τῆς πόλεως τοὺς ὑπὲρ τῆς πατρίδος πεσόντας. Οἱ στρατηγοὶ κατεδικάσθησαν, μὴ δυνηθέντος τελεσφόρως ν' ἀντιδράσῃ τοῦ Σωκράτους· ὁ λαὸς ἐχειροκρότησε τοὺς δημαγωγούς καὶ ἐσύριζε τὸν εἰς τὸ καθήκον αὐτοῦ πιστὸν παραμεινάντα πολίτην· ἡ ἱστορία, ἐνῶ διὰ τὸ γεγονὸς τοῦτο προσφέρει στέφανον τῷ Σωκράτει, ἀνέγραψε τὴν ἡμέραν ἐκείνων τῆς ἀδίκου καταδίκης ὡς ἀποφράδα διὰ τὴν τιμὴν, διὰ τὸ μέλλον τῶν Ἀθηνῶν ἐν τοῖς χρονικοῖς τῆς ἐνδόξου πόλεως.

Τὰ νέφη τῆς δυσαρσεκειᾶς τῶν συμπολιτῶν του, τῆς δυσμενείας τοῦ δήμου, ἐπολλαπλασιάζοντο ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Σωκράτους. Θᾶπτον ἢ βράδιον ἐμελλε νὰ ἐνσκήψῃ ἐπ' αὐτῆς ἡ καταγίγ. Ἀποτόμως ἐλέγχων τὰς πλάνας καὶ τὰς ὑπερβασίας τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων, προσεφέρετο ἀποτομώτερος ἔτι πρὸς τοὺς ἀξιούοντας νὰ καθοδηγήσωσιν αὐτόν καὶ πολιτικῶς ν' ἀναθρέψωσιν. Οὕτως ἐνῶ πιστοὶ τινες ὀπαδοὶ του ὤμνουν πίστιν, καὶ ἀνηγόρευαν αὐτὸν πράγματι χρηστήριον, ἕτεροι δυσηρεστημένοι ἐβυσσοδόμουν ἐν τῷ κρυπτῷ τὴν ἐξόντωσιν τοῦ ἀμειλίχτου ἀνδρός. Οἱ ἐχθροὶ ἐπολλαπλασιάζοντο ὀσημέραι: ἐχθροὶ ἐν τῇ θρησκείᾳ, ἐχθροὶ ἐν τῇ ἐπιστήμῃ, ἐχθροὶ ἐν τῇ πολιτικῇ. Ὁ στιγματίζων τὴν ὑποκρισίαν τοῦ ἱερέως, ζητοῦντος νὰ ἐξα-